

Νεοελληνική Γλώσσα - Έκφραση-Έκθεση Λυκείου
Επικοινωνιακό Πλαίσιο: Επιστολή / Ενδεικτικά Παραδείγματα

Η Επιστολή διακρίνεται σε: **α) τυπική επίσημη, β) ανοικτή επίσημη και γ) σε φιλική**

α) Τυπική /Επίσημη

ΔΟΜΗ:

1. **τόπος και ημερομηνία:** στο άνω δεξιό μέρος της επιστολής.
2. **Προσφώνηση:** (ακριβώς από κάτω αριστερά): «Αξιότιμε κύριε Υπουργέ» ή «Αξιότιμε κύριε πρόεδρε του Διοικητικού Συμβουλίου...» ή «Κύριε Δήμαρχε», «Αξιότιμε κύριε Χ» (όταν ξέρουμε το όνομα του αποδέκτη) «Αγαπητοί αναγνώστες», «Κύριε Διευθυντή», «Έντιμε κύριε Υπουργέ», «Σεβαστέ Κύριε». Η προσφώνηση μπορεί να εκφέρεται απέριττα ή να εμπλουτίζεται με κατάλληλους για την επικοινωνιακή περίσταση προσδιορισμούς π.χ. «Αξιότιμε κύριε διευθυντά...», «Εκλεκτοί κύριοι σύνεδροι...»
3. **Πρόλογος:** -περιέχει ταυτότητα και ιδιότητα του αποστολέα
 -περιέχει το λόγο – σκοπό για τον οποίο γράφεται η επιστολή
 -περιέχει συνοπτική αναφορά στο πρόβλημα- θέμα
 -περιέχει την κεντρική θέση του αποστολέα πάνω στο πρόβλημα
4. **Δεδομένο:** αναλυτική παρουσίαση προβλήματος με χρήση τεκμηρίων (παραδείγματα, γεγονότα).
5. **Κυρίως θέμα:** αναλύουμε τις θέσεις μας με επιχειρήματα, ξεκινώντας απ' την κεντρική θέση που έχουμε δώσει στον πρόλογο.
 - Απόδειξη με τη χρήση λογικών επιχειρημάτων, τεκμηρίων, διαπιστώσεων, παραδειγματικών αναφορών, μαρτυριών.
 - Απόκρουση των αντίπαλων επιχειρημάτων (προβολή αντιρρήσεων, επιφυλάξεων, περιορισμών), που ισχυροποιεί τη θέση του αποστολέα.
6. **Επίλογος:** δηλώνουμε ότι ολοκληρώνουμε την επιστολή (π.χ. *κλείνοντας, ολοκληρώνοντας την επιστολή...*), διατυπώνουμε με σαφήνεια τη βασική μας πρόταση –αίτημα –ιδέα που αποτελεί το συμπέρασμα. Περιεκτική ανακεφαλαίωση κατά την οποία ο επιστολογράφος εκφράζει σκεπτικισμό, συγκρατημένη αισιοδοξία ή καλεί τον /την αποδέκτη της επιστολής: να συμμεριστεί, να κατανοήσει, να ευαισθητοποιηθεί, να ανταποκριθεί έμπρακτα, να αναλάβει πρωτοβουλίες, να κινητοποιήσει φορείς.
7. **Αποφώνηση:** – ευχαριστούμε τον αποδέκτη της επιστολής για το χρόνο που μας αφιέρωσε με επίσημο ύφος: «Με τιμή» ή «Με βαθύτατη εκτίμηση» ή «Με σεβασμό» ή «Πάντα στη διάθεση σας».

Σημείωση 1^η: Στο μέσο της επιστολής μπορούμε να προσφωνήσουμε πάλι χωρίς το «Αξιότιμε» μπροστά π.χ. Κύριε Χ...

Σημείωση 2^η: το ύφος του επιστολικού κειμένου συναρτάται με την επικοινωνιακή περίσταση και μπορεί να είναι: οικείο (ως ένα βαθμό), σοβαρό, επίσημο, επιθετικό ή παρακλητικό.

Γλώσσα: κυριαρχεί η αναφορική λειτουργία λόγω του τυπικού και επίσημου χαρακτήρα του κειμένου, ασχέτως αν χρησιμοποιούμε εναλλαγή των προσώπων (α' ενικό, β' πληθυντικό, γ' ενικό ή πληθυντικό), για να αποδοθεί ο χαρακτήρας του κειμενικού είδους. Πάντως προτιμάται η απλή –καθημερινή γλώσσα

Ύφος: σοβαρό- επίσημο.

Σκοπός: η επικοινωνία με τον παραλήπτη για την ενημέρωση του σχετικά με κάποια γεγονότα – θέματα.

Παράδειγμα επίσημης επιστολής:

Αθήνα, 20/11/2010

Προς τον Πρόεδρο της (X) Δημοκρατίας

Αξιότιμε κύριε Πρόεδρε,

Με την παρούσα επιστολή επιθυμούμε να ενώσουμε τη φωνή μας με όλους εκείνους τους απλούς πολίτες, τους πνευματικούς ανθρώπους και τις διεθνείς οργανώσεις, που από καιρό τώρα έχουν εκφραστεί αρνητικά για την επικείμενη εκτέλεση του θανατοποινίτη Γ.Μ.

Η στάση μας απορρέει απ' την εδραιωμένη πεποίθηση πως η ενοχή του είναι εξαιρετικά αμφίβολη και πως η καταδίκη του συνιστά προϊόν δικαστικής πλάνης. Φρονούμε λοιπόν πως δικαιότερη θα ήταν η αναψηλάφηση της υπόθεσης, παρά το εσπευσμένο κλείσιμο της με τον πιο τραγικό τρόπο για τον πιθανώς αθώο πρωταγωνιστή της.

Περισσότερο όμως απορρέει απ' την πίστη μας πως η θανατική ποινή αποτελεί το πλέον ακατάλληλο ποινικό μέσο για την απονομή του δικαίου. Θεωρούμε πως η επιβολή κα εκτέλεση της ακυρώνουν το δικαίωμα στη μεταμέλεια, στραγγαλίζουν το σεβασμό προς την ανθρώπινη αξιοπρέπεια και εντέλει εξομοιώνουν την πολιτισμένη κοινωνία με τους στυγνότερους εγκληματίες.

Για όλους τους παραπάνω λόγους σας απευθύνουμε έκκληση για απονομή χάριτος. Σας ζητούμε να μη συναινέσετε στο έγκλημα που πρόκειται να διαπραχθεί και να κάνετε χρήση της εξουσίας σας, για να το εμποδίσετε.

Η τύχη μιας ανθρώπινης ζωής εναπόκειται στην κρίση σας και χιλιάδες άνθρωποι απ' τον κόσμο προσμένουν μ' ελπίδα την απόφαση σας. Προσδοκία όλων είναι να δώσετε ακόμα ευκαιρία στη ζωή και έτσι να λαμπρύνετε τη χώρα και το πρόσωπο σας με κορυφαία πράξη ανθρωπιάς και αγάπης.

Με σεβασμό
(ονοματεπώνυμο)
(υπογραφή)

Σημείωση: Στις τυπικές επιστολές η επιφώνηση ακολουθείται απ' το ονοματεπώνυμο και την υπογραφή αποστολέα, αλλά στις Παγκύπριες εξετάσεις δεν επιτρέπεται οι μαθητές να σημειώνουν όνομα, ψευδώνυμο, τόπο ή οποιοδήποτε άλλο στοιχείο που μπορεί να φανερώσει την ταυτότητά τους.

Επικοινωνιακό πλαίσιο επίσημης επιστολής

Γνωρίζοντας την ταυτότητα του δέκτη και τους στόχους της επιστολής μας:

- ✎ Χρησιμοποιούμε ύφος που
 - ✓ φανερώνει σεβασμό και εμπιστοσύνη
 - ✓ αναδεικνύει τον δέκτη της επιστολής μας σε ξεχωριστό πρόσωπο
 - ✓ δείχνει ότι τον θεωρούμε ως ειδήμονα, ως το πιο αρμόδιο πρόσωπο, για να δεχτεί την επιστολή μας
 - ✓ δεσμεύει τον δέκτη να ανταποκριθεί στα αιτήματά μας
- ✎ Κάνουμε επίκληση
 - ✓ στο ήθος του δέκτη
 - ✓ στο συναίσθημα του δέκτη
 - ✓ στο ήθος του πομπού

β) Ανοιχτή επιστολή προς δημοσίευση**Ανοιχτές επιστολές που δημοσιεύονται στον τύπο**

Οι επιστολές αυτές μπορεί να απευθύνονται σε ένα συγκεκριμένο πρόσωπο ή μια συγκεκριμένη Αρχή, αλλά έχουν ως στόχο να λάβει γνώση του περιεχομένου τους η κοινή γνώμη, γι' αυτό και δεν περιέχουν εμπιστευτικές πληροφορίες. Διατηρούν τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα της επιστολής ως προς τη δομή τους και ενδείκνυται να έχουν τίτλο. Χαρακτηρίζονται από συντομία, επίσημο ύφος, κυριολεκτική γλώσσα, σαφήνεια και ακρίβεια στη διατύπωση του περιεχομένου και λογική οργάνωση των μερών. Όταν στοχεύουν σε έντονη διαμαρτυρία, πρέπει να αποφεύγονται η ειρωνεία, οι προσβλητικοί υπαινιγμοί και οι ύβρεις.

Είναι επίσης δυνατό ανοιχτές επιστολές να δημοσιεύονται απευθείας από τη σύνταξη μιας εφημερίδας σε μορφή κύριου άρθρου. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αυτής της μορφής επιστολής είναι η περίφημη Ανοιχτή επιστολή προς Χίτλερ του Γ. Α. Βλάχου, που δημοσιεύτηκε στην εφημερίδα «Καθημερινή» τις παραμονές της γερμανικής επίθεσης εναντίον της Ελλάδας στο Β' Παγκόσμιο Πόλεμο.

Επιστολές που απευθύνονται σε μια συγκεκριμένη Αρχή ή σε ένα συγκεκριμένο πρόσωπο που βρίσκεται σε κάποιο αξίωμα

Το περιεχόμενο και ο στόχος αυτών των επιστολών (ενημέρωση, διαμαρτυρία, εισηγήσεις κτλ.) συνδέονται άμεσα με την ιδιότητα ή το αξίωμα του δέκτη π.χ. επιστολή προς τον Υπουργό Παιδείας και Πολιτισμού για διατύπωση εισηγήσεων ή για έκφραση διαμαρτυρίας σε ένα θέμα σχετικό με την Παιδεία ή επιστολή προς μία συγκεκριμένη Αρχή που στοχεύει στη διατύπωση ενός συλλογικού αιτήματος. Τα γνωρίσματά τους ως προς τη δομή και το ύφος, είναι κοινά με αυτά της ανοιχτής επιστολής. Είναι δυνατόν, όμως, να χαρακτηρίζονται από εντονότερη επίκληση στο ήθος του συγκεκριμένου δέκτη, εφόσον αυτό εξυπηρετεί τους στόχους της συγκεκριμένης επιστολής. Ως εκ τούτου, ανάλογα με τη σκοπό της, η επιστολή αυτή

Τυπικά χαρακτηριστικά

Τίτλος:...

Προσφώνηση: «Αγαπητή σύνταξη,»

Αποφώνηση: «Ευχαριστούμε για τη φιλοξενία»

Αρχίζουμε την επιστολή αναφερόμενοι στο ποιοι είμαστε, στο θέμα της επιστολής, στην αφορμή για να την στείλουμε, στον σκοπό μας που είναι η ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των αναγνωστών-κοινής γνώμης...

Τα μορφολογικά και υφολογικά χαρακτηριστικά τους: ύφος τυπικό και επίσημο..., που φανερώνει σεβασμό και εμπιστοσύνη κυρίως προς τους αναγνώστες..., βαθύς προβληματισμός..., σαφήνεια λόγου..., κρίσεις και αποδείξεις..., καλό είναι να αποφεύγονται η έντονη ειρωνεία, οι ύβρεις και οι προσβλητικοί υπαινιγμοί.

Σημείωση: ενδέχεται μια επιστολή που δημοσιεύεται να απευθύνεται σε κάποιο πρόσωπο ή Αρχή, οπότε η προσφώνηση και αποφώνηση γίνεται όχι προς την εφημερίδα, αλλά προς το πρόσωπο αυτό, π.χ. μια ανοιχτή επιστολή προς τον Υπουργό Παιδείας για τις αλλαγές του εκπαιδευτικού συστήματος:

Τίτλος: Ανάγκη ριζικής εκπαιδευτικής μεταρρύθμισης

Προσφώνηση: Αξιότιμε κύριε Υπουργέ

Αποφώνηση: Με εκτίμηση

Στην περίπτωση αυτή η επιστολή έχει ακριβώς τα ίδια χαρακτηριστικά με την επιστολή σε επίσημο πρόσωπο ή Αρχή.

Χρήσιμο Λεξιλόγιο Επίσημης Επιστολής**Στην εισαγωγή κάνουμε επίκληση στο ήθος του δέκτη**

Απευθυνόμαστε σε σας

ως το πλέον αρμόδιο πρόσωπο...

γιατί πιστεύουμε ότι είστε το πιο αρμόδιο άτομο...

ως άτομο που έχετε αποδείξει με τις ως τώρα πράξεις σας/ έργο σας...

ως Πρόεδρο του/της... / ως κύριο εκπρόσωπο του/της ...

ως ενεργό μέλος... / ως άτομο με ενεργό δράση στο ...

ως προασπιστή των αρχών...

Στη συνέχεια και πάλι κάνουμε επίκληση στο ήθος του δέκτη

Εμπιστευόμαστε / εμπιστευόμενοι την υπευθυνότητα και το ήθος σας...

Επικαλούμαστε το ήθος και την εντιμότητά σας...

Επικαλούμαστε τα ανθρωπιστικά σας συναισθήματα...

Επικαλούμαστε τις ιδιαίτερές σας ευαισθησίες στο ζήτημα ...

Γνωρίζοντας ότι διακατέχετε από ειλικρινή ανθρωπιστικά συναισθήματα και από μια εντονότατη αίσθηση του δικαίου...

Γνωρίζοντας το ενδιαφέρον και τη μέχρι τώρα δράση σας στο χώρο ...

Πιστεύοντας ότι διαθέτετε την απαραίτητη γνώση και εμπειρία...

Ανάλογα κάνουμε επίκληση στο ήθος του πομπού

Ως νέοι της Κύπρου / ως μαθητές

ανήσυχοι για το μέλλον...

που αγρυπνούμε...

που ενδιαφερόμαστε...

Αισθανόμαστε βαρύτατη την ευθύνη / το χρέος απέναντι...

Πιστεύοντας

στις αρχές του δικαίου / της έννομης τάξης / της ελευθερίας...

στις προαιώνιες αξίες...

Μας προβληματίζει, μας ανησυχεί, μας εξεγείρει το γεγονός ότι ...

Εκφράζουμε με ευγένεια τις εισηγήσεις ή τις διαμαρτυρίες μας

Επιτρέψτε μας / θα θέλαμε / θα επιθυμούσαμε / αισθανόμαστε έντονη την ανάγκη / αισθανόμαστε ως χρέος μας...

να εκφράσουμε / να εισηγηθούμε...

να καταθέσουμε τις απόψεις μας / τις ενστάσεις μας / τις έντονες διαμαρτυρίες /

τις διαφωνίες μας...

να καταδικάσουμε / να καταγγείλουμε τη στάση / το γεγονός ότι / το απαράδεκτο φαινόμενο.

Προσπαθούμε να συνδέσουμε τον πομπό με το δέκτη

Θα θέλαμε να ενισχύσουμε τις προσπάθειές σας στον αγώνα...

Συμμεριζόμαστε την αγωνία σας, τις απόψεις σας, τις ανησυχίες σας...

Αντιλαμβανόμαστε τη δύσκολη θέση στην οποία βρίσκεστε...

Έχοντας πλήρη επίγνωση των δυσκολιών...

Είμαστε βέβαιοι πως συμφωνείτε μαζί μας...

Αναμένουμε τη θετική σας ανταπόκριση...

Βέβαιοι/σίγουροι ότι θα ανταποκριθείτε ...

Εκφράζουμε την επιθυμία μας

Με την ελπίδα ότι θα...

Ευελπιστούμε ότι θα εισακουστεί το αίτημά μας...

β) Φιλική επιστολή

ΔΟΜΗ: (βλ. επίσημη επιστολή)

1. **Προσφώνηση:** «Αγαπητέ Κώστα» ή «Φίλε Κώστα», Αγαπημένε/η, Πολυαγαπημένε/η κ.τ.λ.
2. **Αποφώνηση:** «Φιλικά» ή «Με αγάπη» ή «Με αισθήματα φιλίας», ή «Πολλά φιλιά», ή «Με φιλικούς χαιρετισμούς».

Γλώσσα: εξαρτάται από το θέμα της επιστολής. Όμως σε κάθε ανάλογη περίπτωση χρησιμοποιούμε μια μικτή γλώσσα (αναφορική και συγκινησιακή), για να τονιστεί και η σοβαρότητα του ζητήματος αλλά και ο οικείος τόνος που χαρακτηρίζει μια φιλική επιστολή. Χρήση εναλλαγής προσώπων, για να αποδοθεί ο φιλικός τόνος.

Ύφος: άμεσο, οικείο, ελεύθερο κι αυθόρμητο.

Σκοπός: η επικοινωνία με τον παραλήπτη για την ενημέρωση του σχετικά με κάποια γεγονότα – θέματα ή η εκμυστήρευση κάποιων στοχασμών ή επιθυμιών.

Παράδειγμα φιλικής επιστολής:

Θεσ/νίκη, 23/11/2011

Γιώργο,

Μέρες τώρα μια λευκή σελίδα κόλας αναφοράς είναι με φροντίδα ακουμπισμένη στην άκρη του γραφείου μου και με λαχτάρα περιμένει να σου μεταφέρει τα προβλήματα και τους προβληματισμούς μου. Μα πού καιρός και δύναμη...

Χτες, νόμισα πως τα βρήκα. Πήρα το στυλό, τράβηξα μπροστά μου τη σελίδα και 'κει στην πρώτη αράδα, θαρρώ, με πήρε... ο ύπνος. Ήταν τρεις τα ξημερώματα...

Πίστεψε με, νιώθω πως πνίγομαι. Όλος αυτός ο όγκος των μαθημάτων με πλακώνει. Διαγωνίσματα, βαθμοί, εξετάσεις με κυνηγούν και ανάσα δε μ' αφήνουν να πάρω. Χτες μ' έπιασε ο αδελφός μου να απαγγέλλω στον ύπνο μου αποσπάσματα απ' την Ιστορία και μια άλλη φορά Αρχές Οικονομίας.

Και να πεις πως δε μ' αρέσουν τα μαθήματα! Καθένα και ένας θησαυρός γνώσης. Ξέρεις, άλλωστε, πως της ευκολίας και της νωθρότητας ποτέ δεν ήμουν.

Αλλά, βρε αδελφέ, έχει και η κούραση τα όρια της. Και τα διαγωνίσματα της προηγούμενης βδομάδας (πέντε μας έβαλαν οι αθεόφοβοι) μου τα θύμισαν για τα καλά. Τι να κάνεις όμως; Το καθήκον, βλέπεις.

Σκέψου, όμως, πώς θα 'ταν το διάβασμα, αν ελευθερωνόταν από βαθμούς, διαγωνίσματα και εξετάσεις. Φαντάσου πως θα πήγαινες στο σχολείο, χωρίς αυτό το πλάκωμα στην ψυχή. Και η γνώση θα ήταν εκεί και θα σε περίμενε χωρίς καταναγκασμούς και βιασύνες.

Ξέρω, θα πεις πως ονειρεύομαι στον ξύπνιο μου! Μπα! Μάλλον στον ύπνο μου. Κοντεύει πια να ξημερώσει και απ' ό,τι φαίνεται ο ύπνος με βρίσκει ξανά στο γραφείο.

Σε χαιρετώ

(όνομα)

Χρήσιμο λεξιλόγιο Φιλικής Επιστολής**Εξηγούμε γιατί γράφουμε στο συγκεκριμένο πρόσωπο**

Παρευρέθηκα στο Συνέδριο με θέμα... και αυτά που άκουσα με συγκίνησαν / με ενθουσίασαν / με προβληματίσαν, γι' αυτό θα 'θελα να μοιραστώ μαζί σου/σας κάποιους προβληματισμούς.

Επικαλούμαστε με φυσικότητα τους δεσμούς φιλίας που μας ενώνουν

Πόσο θα 'θελα να ήσουν εδώ, για να ανταλλάξουμε τις απόψεις μας στο επίμαχο θέμα...

Περίμενα πώς και πώς τη στιγμή αυτή, όπου πάνω σε μια κόλλα χαρτί θα ξεδιπλώσω τις σκέψεις μου σ' έναν άνθρωπο που είμαι σίγουρος /η πως θα με καταλάβει.

Σου γράφω γνωρίζοντας πως μπορείς να καταλάβεις τις ανησυχίες μου.

Θυμάμαι τις πολύωρες συζητήσεις μας πάνω στο θέμα ...

Θυμάσαι τις πολύωρες συζητήσεις μας πάνω στο θέμα ...

Επικαλούμαστε με φυσικότητα το ήθος του δέκτη

Σου γράφω, γιατί γνωρίζω πως και συ ανησυχείς/προβληματίζεσαι για το θέμα αυτό.

Θέλω (θα 'θελα) να μοιραστώ μαζί μ' ένα πραγματικό/ή φίλο/η κάποιες σκέψεις.

Εμπιστεύομαι την κρίση σου/την άποψή σου και θα ' θελα την κριτική σου.

Γνωρίζοντας ότι κι εσύ ανησυχείς για τους ίδιους λόγους...

Γνωρίζοντας τα ανθρωπιστικά σου συναισθήματα...

Γνωρίζοντας το ενδιαφέρον σου για τα θέματα...

Πιστεύοντας ότι διαθέτεις πολλές γνώσεις και εμπειρίες, θέλω να μοιραστώ μαζί σου τις σκέψεις μου/να ζητήσω τις απόψεις σου.

Ανάλογα κάνουμε επίκληση στο ήθος του πομπού

Γνωρίζεις πόσο με προβληματίζει / με ανησυχεί το θέμα...

Ξέρεις πόσο σημαντικό ήταν πάντοτε για μένα να δραστηριοποιούμαι / να εμπλέκομαι σε συλλογικές δράσεις...

Συνδέουμε το ήθος ή τις απόψεις του πομπού με αυτά του δέκτη

Είμαι βέβαιος/η πως συμφωνείς μαζί μου ότι...

Οι αντιρρήσεις σου και οι θέσεις σου στο συγκεκριμένο θέμα μου είναι γνωστές, επίτρεψέ μου, όμως, να...

Μπορώ, βέβαια, να φανταστώ τις αντιρρήσεις σου για το θέμα...

Εκφράζουμε την επιθυμία μας

Αναμένω με αγωνία την απάντησή σου.

Θα με ενδιέφερε πολύ η γνώμη σου.

Παραδείγματα θεμάτων

1. Ως πρόεδρος του Κεντρικού Μαθητικού Συμβουλίου να γράψεις μια επιστολή στο Διευθυντή του σχολείου σου, με σκοπό να διαμαρτυρηθείς για τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι συμμαθητές σου στο σχολικό χώρο.
2. Ως πρόεδρος του Κεντρικού Μαθητικού Συμβουλίου να γράψεις μια επιστολή προς τη Σχολική Εφορία όπου θα εκθέτεις τις ελλείψεις της υλικοτεχνικής υποδομής του Λυκείου σου και θα προτείνεις τρόπους επίλυσης του προβλήματος.